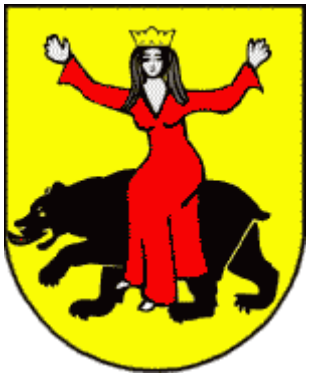
LOKALNY PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH I DEINSTYTUCJONALIZACJI NA LATA 2026 – 2030

W GMINIE SAWIN

Sawin 2026

SPIS TREŚCI

Wstęp 3
1. Charakterystyka Gminy Sawin..... 5
1.1 Położenie terytorialne Gminy Sawin.....6
1.2 Demografia.....9
2. Zasoby i potencjały Gminy Sawin.....8
3. Inwentaryzacja pomocy społecznej.....11
4.Diagnoza potrzeb wybranych grup docelowych w podziale na obszary wsparcia.....16
4.1 Rodzina i dzieci.....16
4.2 Osoby starsze.....20
4.3 Osoby z niepełnoprawnością.....23
4.4 Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego.....24
4.5 Osoby w kryzysie bezdomności.....25
5. Plan rozwoju usług.....26
6. System monitorowania.....35
7. Tabele i wykresy.....40

WSTĘP

Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych na lata 2026-2030 stanowi odpowiedź na zmieniające się potrzeby mieszkańców Gminy Sawin wyzwania społeczno-demograficzne oraz zmiany jakie zaszły w sposobie prowadzenia polityki społecznej w ostatnich latach. Usługi społeczne powinny umożliwiać osobom z nich korzystającym uczestnictwo w życiu społeczności na równych zasadach z innymi osobami. Należy udostępnić szeroki zestaw usług, które usuną bariery dla uczestnictwa w życiu społeczności, ponieważ dostęp do podstawowych usług przyczyni się do włączenia społecznego.

Przez dekady wsparcie z pomocy społecznej kierowane było przede wszystkim do osób wykluczonych, doświadczających kryzysu, czy też mających trudności z adaptacją do życia społecznego. Obecnie obserwujemy zmianę w prowadzeniu polityki społecznej i rozszerzanie zakresu jej oddziaływania na wszystkich mieszkańców lokalnych społeczności. Celem Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2030 dla Gminy Sawin jest wyznaczenie kierunków rozwoju usług społecznych na poziomie lokalnym, zarówno w zakresie działań interwencyjnych, jak i działań o charakterze prewencyjnym oraz profilaktycznym. Plan określa konkretne cele i działania w poszczególnych obszarach lokalnej polityki społecznej, odpowiadające na zidentyfikowane potrzeby mieszkańców. Szczególny nacisk trzeba położyć na kierowanie ich do osób, które mogą być narażone na jakiekolwiek przejawy wykluczenia społecznego czy dyskryminacji. Dotyczy to przede wszystkim:

- Rodzin z dziećmi;
- Osób starszych;
- Osób z niepełnosprawnościami;

▪ Osób w kryzysie psychicznym;

▪ Osób w kryzysie bezdomności.

Lokalny Plan Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2030 dla Gminy Sawin został opracowany w oparciu o obowiązujące przepisy prawa, dokumenty strategiczne szczebla krajowego i regionalnego, w szczególności Strategię Rozwoju Usług Społecznych – polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.), a także w oparciu o Ogólnopolskie wytyczne tworzenia lokalnych planów deinstytucjonalizacji usług społecznych. W przygotowaniu Planu wykorzystano informacje, dane zgromadzone i przetworzone przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie, Urząd Gminy Sawin, oraz inne podmioty świadczące usługi społeczne na rzecz mieszkańców Gminy Sawin zawarte między innymi w takich dokumentach jak:

• Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sawin na lata 2021 – 2030;

• Gminnego Program Wspierania Rodziny na lata 2024-2026;

• Raport o stanie Gminy Sawin za rok 2025 r.;

• Sprawozdania z realizacji zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sawinie za rok 2024 i 2025 rok;

• Ocena Zasobów Pomocy Społecznej dla Gminy Sawin za 2024 rok i 2025 rok.

Przyjęcie i realizacja niniejszego dokumentu stanowi wyraz odpowiedzialności samorządu Gminy Sawin za kształtowanie nowoczesnej, zintegrowanej i dostępnej polityki społecznej, odpowiadającej na potrzeby mieszkańców oraz sprzyjającej poprawie jakości ich życia.

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY SAWIN

Gmina Sawin to jednostka administracyjna położona we wschodniej części kraju, w województwie lubelskim, w powiecie chełmskim. Siedzibą gminy jest miejscowość Sawin, która ma wielowiekową historię sięgającą czasów średniowiecza. Leży około 19 km na północ od Chełma oraz około 74 km na wschód od Lublina. Gmina położona jest w strefie przygranicznej – stosunkowo blisko granicy z Ukrainą (ok. 40 km od przejścia w Dorohusku). Graniczy z gminami: Hańsk, Ruda-Huta, Wola Uhruska, Wierzbica oraz Chełm. Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 812 (łącząca m.in. Chełm i Włodawę), co sprzyja komunikacji i rozwojowi transportu. Przez obszar gminy płyną dwie rzeki Uherka i Lepitucha oraz tereny bagienne i łąkowe. Część obszaru gminy znajduje się w pobliżu Poleskiego Parku Narodowego i Polesia Lubelskiego – regionu znanego z dzikiej przyrody. Gmina Sawin ma spokojny, typowo wschodniopolski charakter – dużo lasów, łąk i mało przemysłu. Znaczącą powierzchnię Gminy Sawin zajmują lasy, które stanowią ważny element lokalnego krajobrazu oraz środowiska przyrodniczego. Gmina Sawin jest gminą wiejską o rozproszonej zabudowie i niewielkiej gęstości zaludnienia. Aktualnie wskaźnik ten wynosi 27 osób na km2 i jest to niska gęstość zaludnienia, typowa dla gmin wiejskich o charakterze rolniczym, z rozproszoną zabudową. Potencjał gminy opiera się zarówno na walorach przestrzennych i środowiskowych, jak i aktywności lokalnej społeczności. Dane demograficzne pokazują względnie zrównoważoną liczbę kobiet i mężczyzn, co stanowi korzystną podstawę dla dalszego rozwoju społecznego i gospodarczego gminy

1.1 Położenie terytorialne Gminy Sawin

Najważniejsze dane Gminy Sawin

- 18 700 ha powierzchni
- 27 obrębów ewidencyjnych

- 26 miejscowości
- 18 sołectw
- 5 162 mieszkańców
- 2 561 kobiet
- 2 601 mężczyzn
- 185 osób bezrobotnych
- 27 os/km2 gęstość zaludnienia

1.2 Demografia

Gminę Sawin na koniec 2025 r. zamieszkiwało 5104 osób. Na przestrzeni ostatnich 3 lat liczba mieszkańców spadła o 72 osoby. W powyższym okresie na terenie gminy urodziło się łącznie – 107 dzieci, zmarło – 191 osób.

Tabela 1. Statystyka mieszkańców według wieku w latach 2023-2025

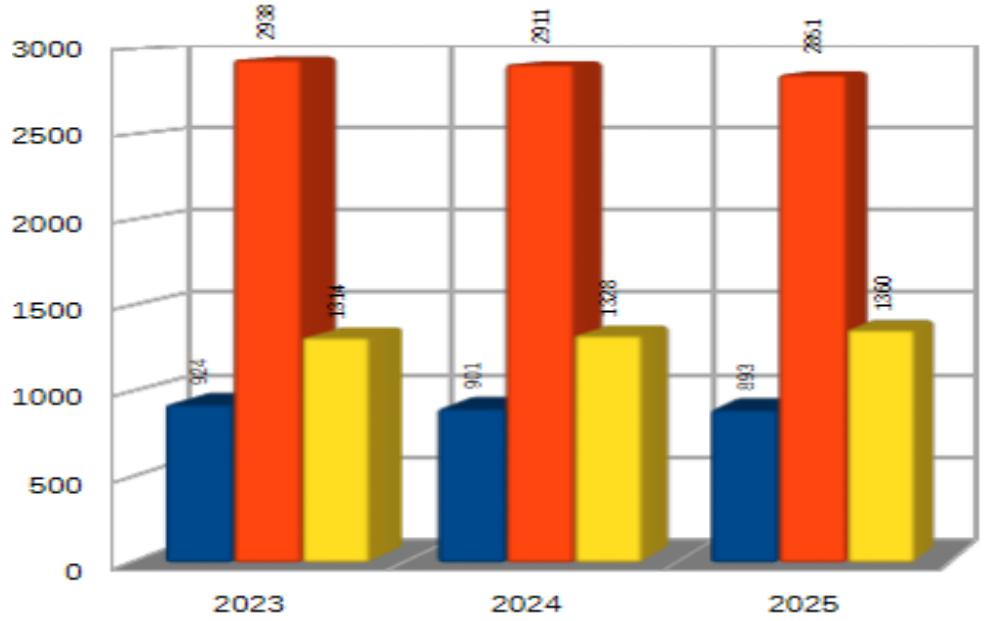
Rok	Wiek przedprodukcyjny (osoby do 17 r. ż)	Wiek produkcyjny (18-59 r.ż)	Wiek poprodukcyjny (od 60 r.ż i powyżej)	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny	Współczynnik przyrostu naturalnego (promil)
2023	924	2938	1314	34	77	-43	-8,30
2024	901	2911	1328	36	62	-26	-5,06
2025	893	2851	1360	37	52	-15	-2,94

Dane: Urząd Gminy Sawin- ewidencja ludności

Na podstawie analizy ww. danych można zauważyć, że mino utrzymującej się na podobnym poziomie liczby urodzeń, liczba ludności w gminie spada, co jest efektem ujemnego przyrostu naturalnego. Przedstawione dane jednoznacznie wskazują, że zmniejsza się liczba ludności w wieku do 18 roku życia i ludności w wieku produkcyjnym, a zwiększa się liczba osób w wieku po 60 roku życia. W analizowanym okresie widać systematyczny spadek liczby zgonów. Wobec

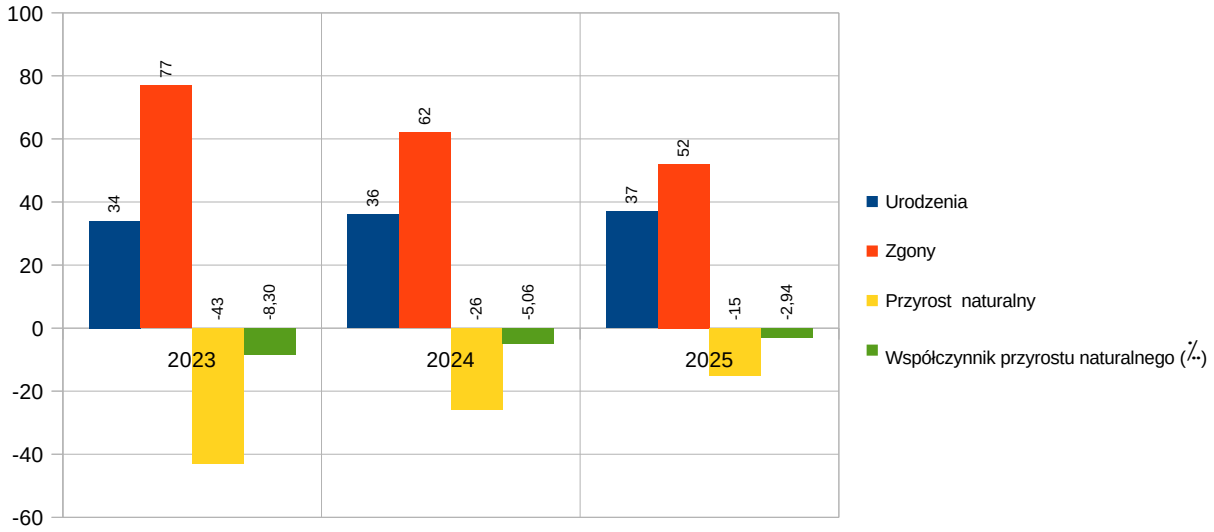
powyższego następuje spadek osób aktywnych zawodowo, co świadczy o wydłużaniu się trwania życia.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Sawin Sawin według wieku w latach 2023-2025

Wykres : Dane Urzędu Stanu Cywilnego w Sawinie

Wykres 2. Przyrost naturalny w Gminie Sawin w latach 2023-2025.

Wykres : Dane Urzędu Stanu Cywilnego w Sawinie

2. ZASOBY I POTENCJAŁY GMINY SAWIN

Gmina Sawin dysponuje rozwiniętą i zróżnicowaną siecią instytucji publicznych oraz organizacji pozarządowych, które stanowią solidną podstawę dla rozwoju lokalnego systemu usług społecznych. Potencjał ten obejmuje podmioty funkcjonujące w obszarach pomocy społecznej, ochrony zdrowia, edukacji, kultury, sportu, bezpieczeństwa publicznego oraz aktywizacji społecznej. Jednym z kluczowych wyzwań, a zarazem kierunkiem dalszego rozwoju, pozostaje skuteczna koordynacja działań pomiędzy instytucjami oraz ich integracją wokół rzeczywistych potrzeb mieszkańców, zgodnie z założeniami deinstytucjonalizacji usług społecznych. W obszarze wsparcia rodzin i dzieci istotną rolę odgrywają instytucje zapewniające pomoc wychowawczą, socjalną oraz edukacyjną. Należą do nich przede wszystkim: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie, realizujący zadania z zakresu pracy socjalnej, wsparcia rodzin w kryzysie oraz asystentury rodzin; Świetlica Socjoterapeutyczna w funkcjonująca jako placówka wsparcia dziennego, która współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, a także z innymi placówkami działającymi na terenie gminy. W zajęciach uczestniczą dzieci i młodzież w wieku 6 – 16 lat, z czego najliczniejszą grupę stanowią dzieci w wieku 7 – 14 lat. Z konsultacji ze specjalistami korzystają oprócz dzieci również rodzice i opiekunowie podopiecznych placówki. W świetlicy realizowany jest program socjoterapeutyczny, którego celem jest nabywanie umiejętności w zakresie komunikacji, asertywności, radzenia sobie z przeżywanymi emocjami.

Postępujące procesy starzenia się społeczeństwa generują rosnące zapotrzebowanie na usługi skierowane do osób starszych, umożliwiające im możliwie najdłuższe funkcjonowanie w środowisku lokalnym. W tym zakresie wsparcie zapewniają, m.in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie poprzez realizację usług opiekuńczych , usług sąsiedzkich, asystenta osobistego osób z niepełnosprawnością; Dzienny Dom

Senior + „ Przystań”, który zaspakaja potrzeby socjalno – opiekuńcze i rehabilitacyjne osób po 60 roku życia oraz integruje ze społecznością lokalną. Uczestnikami są zarówno osoby zamieszkujące teren miejscowości Sawin jak i pobliskich sołectw. System wsparcia osób z niepełnosprawnościami opiera się na działaniach integracyjnych, rehabilitacyjnych oraz aktywizujących. Kluczową rolę pełnią tu ośrodki wsparcia realizujące zadania z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej:

- Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie, wspierające rozwój kompetencji społecznych
i zawodowych uczestników,

-Środowiskowy Dom Samopomocy w Sawinie, zapewniający dzienne wsparcie terapeutyczne.

Elementem lokalnego systemu usług społecznych jest również obszar przeciwdziałania zjawiskom kryzysowym i patologicznym. W jego ramach funkcjonują: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, prowadząca działania profilaktyczne i interwencyjne oraz oferująca wsparcie terapeutyczne w Punkcie Konsultacyjnym, Posterunek Policji w Sawinie, realizujący zadania z zakresu prewencji i interwencji, Zespół Interdyscyplinarny, koordynujący działania w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Gmina Sawin podejmuje szereg działań na rzecz rozwoju, popularyzacji szeroko rozumianej kultury. Zadania z zakresu kultury realizują dwie jednostki organizacyjne, czyli Gminny Dom Kultury w Sawinie oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Sawinie we współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich, OSP, Zespołem Szkół w Sawinie i Szkołami Podstawowymi: w Bukowie Wielkiej, Wólce Petryłowskiej i Czułczycach oraz lokalnymi twórcami. Ponadto na terenie Gminy Sawin działa Klub Sportowy „Sawena” Sawin, który organizuje

zawody, szkolenia i różne wydarzenia sportowe dla mieszkańców z różnych grup wiekowych. Dostęp do kultury zapewnia mieszkańcom Gminna Biblioteka Publiczna w Sawinie. Biblioteka zapewnia mieszkańcom gminy dostęp do zbiorów bibliotecznych, informacji i edukacji czytelniczej. Podejmuje również działania skierowane do całej społeczności lokalnej mające na celu promocję czytelnictwa, zaspokajania zróżnicowanych potrzeb czytelniczych ogółu społeczeństwa, upowszechnianie wiedzy i kultury.

W zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz diagnostyki laboratoryjnej na terenie Gminy Sawin usługi świadczone są przez przychodnie medycyny rodzinnej : Zdrovita Med Sawin, NZOZ Ludi - Med. Na miejscu dostępne są również usługi stomatologiczne Praktyka Stomatologiczna Tomasz Wójtowicz. Ponadto na terenie gminy funkcjonują dwie apteki: DOZ Apteka Dbam o Zdrowie, Twoja Apteka - zapewniające dostęp do leków. Wychodząc naprzeciw mieszkańcom, Gmina Sawin stawia na szeroko pojętą profilaktykę, zapewniając aktywne wsparcie poprzez organizację bezpłatnych badań. Dzięki regularnym akcjom, takim jak badania mammograficzne dla kobiet w wieku 45-74 lat, komputerowe badania wzroku gmina dba o mieszkańców w sposób dostępny i kompleksowy. Powyższe działania stanowią ważny element poprawy dostępności usług zdrowotnych w gminie wiejskiej. Na terenie Gminy działa również Pielęgniarska Opieka Domowa "Piel-Med Plus" BPJ Stelmachowicz zapewniając usługi rehabilitacyjne i opiekę medyczną w warunkach domowych.

Bezpieczeństwo i porządek publiczny na terenie Gminy zapewniają służby Policji oraz Straży Pożarnych szczebla gminnego i powiatowego. Teren Gminy Sawin obsługuje Posterunek Policji w Sawinie, który swoim zasięgiem obejmuje teren Gmin Sawin i Gminy Wierzbica. W ramach działań profilaktyczno-edukacyjnych policjanci przeprowadzają szereg spotkań, podczas których omawiane są zagadnienia z zakresu zasad bezpieczeństwa i poruszania się po drogach oraz zagadnienia dotyczące właściwego zabezpieczenia mienia.

Na terenie gminy funkcjonuje Ochotnicza Straż Pożarna, która liczy 9 jednostek. Ponadto w strukturach OSP działała 5 Młodzieżowych Drużyn Pożarniczych: Sawin, Czułczyce, Wólka Petryłowska, oraz 2 Dziecięce Drużyny Pożarnicze: Czułczycach. Członkowie drużyn z tych jednostek regularnie biorą udział w zawodach szczebla gminnego i powiatowego, osiągając wysokie wyniki sportowo-pożarnicze. Strażacy angażując się w życie lokalnej społeczności stanowią wielkie wsparcie dla samorządu gminnego oraz Wójta.

3. INWENTARYZACJA POMOCY SPOŁECZNEJ

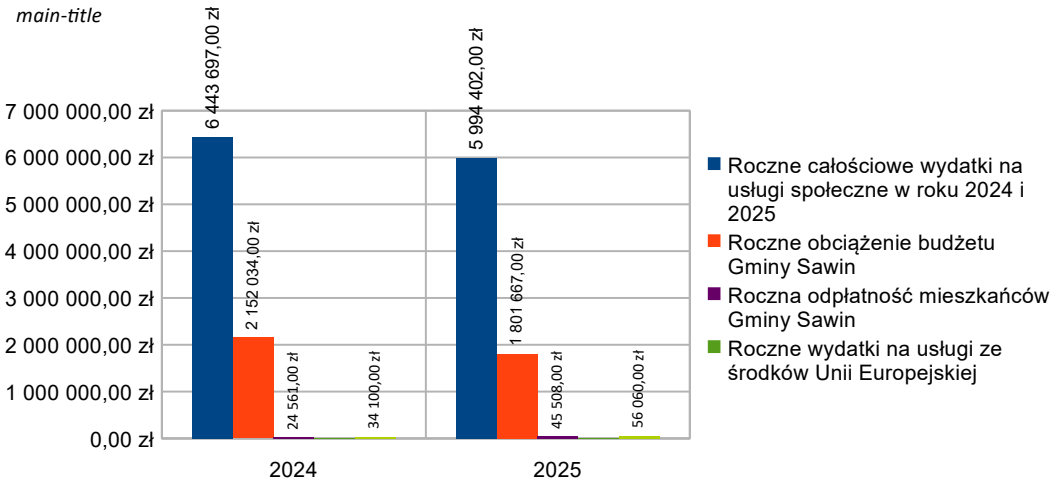
Usługi społeczne to działania podejmowane przez gminę lub inne jednostki budżetowe działające na terenie Gminy Sawin mające na celu zaspokajania potrzeb mieszkańców, świadczone w formie niematerialnej skierowane na osoby, rodziny, grupy społeczne lub ogółu mieszkańców. Ich celem jest wsparcie, poprawa jakości życia i rozwiązywanie problemów społecznych. Usługi społeczne realizowane w Gminie Sawin wynikają z konkretnych potrzeb mieszkańców wymagających różnorodnych form wsparcia. Po przeprowadzonej analizie wydatków Gminy Sawin na usługi społeczne wynika, że roczne całościowe wydatki na usługi społeczne z roku 2024 w porównaniu do rok 2025 maleją. Jest to wynik wydatków poniesionych na programy realizowane wyłącznie w roku 2024, tj. dodatek osłonowy i bon energetyczny, a także systematyczny spadek osób uprawnionych do świadczeń z pomocy społecznej lub świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Natomiast wzrasta udziału środków za odpłatność za usługi opiekuńcze ponoszoną przez mieszkańców Gminy Sawin oraz wzrasta udział wydatków na usługi społeczne ze środków krajowych o czym świadczą poniższe wykresy.

Tabela 2. Roczne całościowe wydatki na usługi społeczne w roku 2024 i 2025

Rok	Roczne całościowe wydatki na usługi społeczne	Roczne obciążenia budżetu Gminy	Roczna odpłatność mieszkańca	Roczne wydatki na usługi ze środków Unii Europejskiej	Roczne wydatki na usługi ze środków krajowych Usł.Opiek.
2024	6 443697	2152034	24561	0	34100
2025	5 994 402	1801667	45508	0	56060

Dane własne GOPS Sawin

Wykres 3. Roczne całościowe wydatki na usługi społeczne w roku 2024 i 2025

Wykres : Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Sawin

Na terenie Gminy Sawin na rzecz mieszkańców usługi społeczne świadczą: Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi, Warsztaty Terapii Zajęciowej oraz Dzienny Dom Senior + „Przystań".

Tabela 3. Porównanie wydatków na usługi instytucjonalne (DPS) i ośrodki wsparcia w środowisku lokalnym na lata 2024-2025

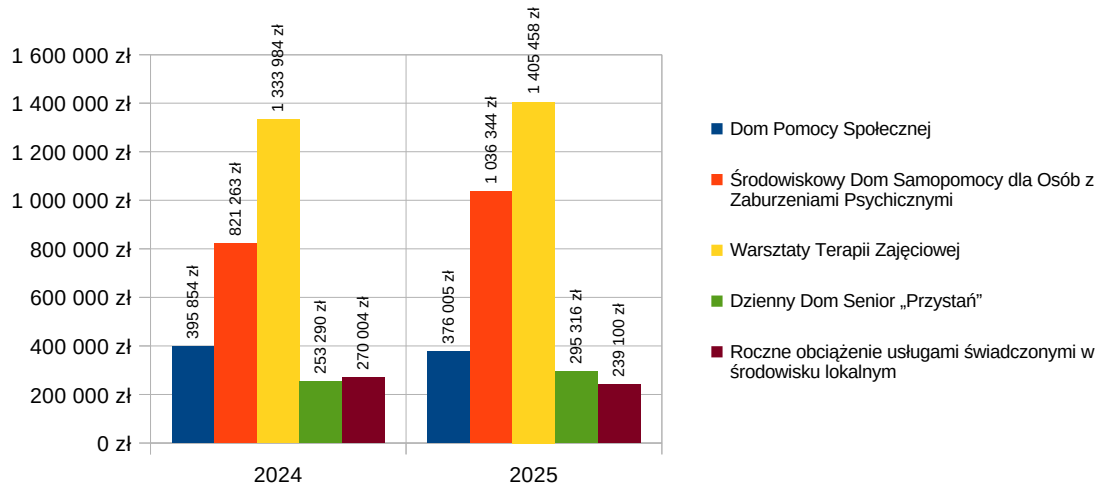
Rok	Roczne obciążenie budżetu Gminy usługi instytucjonalne				Roczne obciążenie usługami świadczonymi w środowisku
	Dom Pomocy	Środowiskowy	Warsztaty	Dzienny Dom	

	Społecznej	Dom Samopomocy	Terapii Zajęciowej	Senior + „ Przystań”	
2024	395854	821 263	1 333 984	253 290	270 004
2025	376 055	1 036 344	1 405 458	295316	239 100

Dane GOPS Sawin

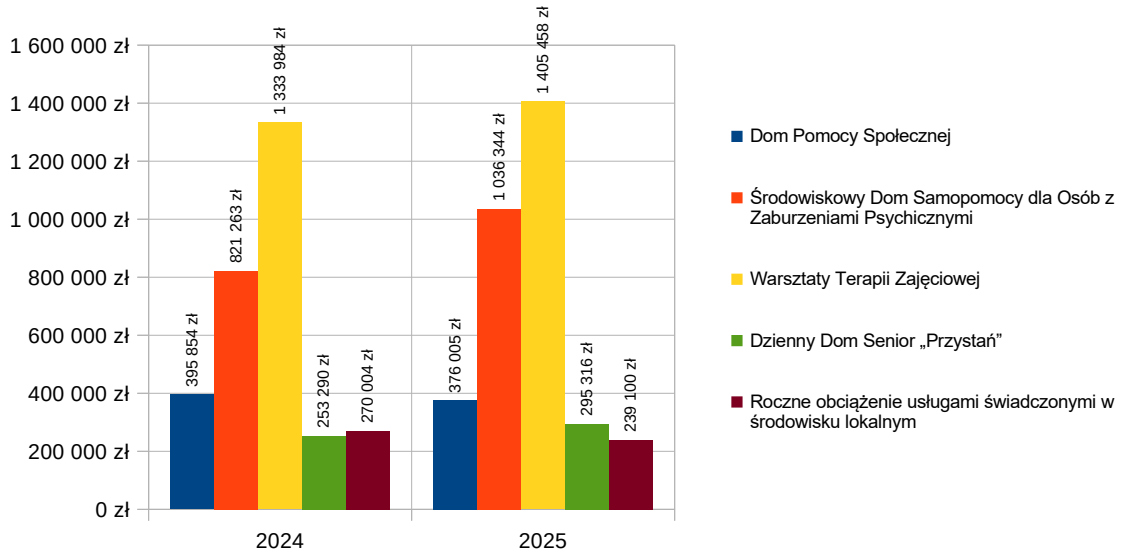
Porównanie wydatków ponoszonych na usługi instytucjonalne, tj. DPS oraz wydatków ponoszonych na usługi realizowane w poszczególnych placówkach działających na terenie gminy przedstawia poniższy wykres.

Wykres 3. Porównanie wydatków na usługi instytucjonalne (DPS) i w środowisku w latach 2024 i 2025.

Wykres: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Sawin

Wykres 4. Porównanie wydatków na usługi instytucjonalne (DPS) i w środowisku w lata 2024 i 2025.

Wykres: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Sawin

Z przedstawionego wykresu wynika, że z roku na rok wydatki na usługi instytucjonalne wzrastają. Niewielki spadek wydatków za odpłatność na Domy Pomocy Społecznej wynika ze spadku osób umieszczonych w DPS (w roku 2024 - 10 osób, w roku 2025 – 8 osób). Podobnie w przypadku wydatków ponoszonych na usługi opiekuńcze w środowisku lokalnym, spadek rocznego obciążenia wynika ze zmniejszenia się liczby osób, na rzecz których świadczono usługi opiekuńcze, tj. 11 osób w roku 2024 i 10 osób w roku 2025.

Tabela 4. Porównanie wydatków na usługi w odniesieniu do osób przebywających w instytucji DPS i środowisku w roku 2024-2025

Rok	Średni roczny koszt usług w środowisku w przeliczeniu na jedną osobę	Średni roczny koszt usług instytucjonalny w przeliczeniu na jedną osobę (DPS)
2024	15 419	39 585
2025	23 910	47 006

Dane własne GOPS Sawin

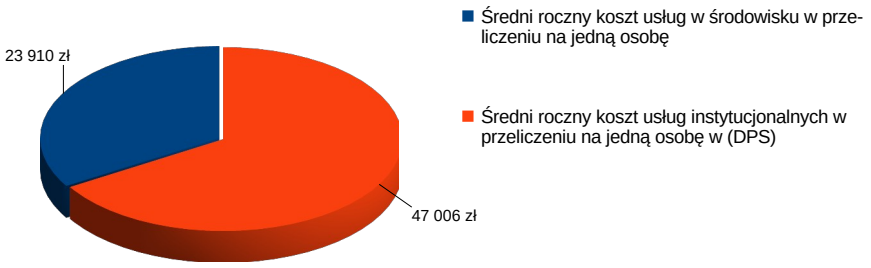
Porównanie średnich rocznych kosztów ponoszonych przez gminę na usługi społeczne dla osób potrzebujących umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej na jednego mieszkańca w porównaniu do średnich rocznych kosztów ponoszonych na usługi opiekuńcze realizowane w środowisku lokalnym na jedną osobę przedstawiają poniższe wykresy:

Wykres 5. Porównanie wydatków na usługi opiekuńcze w odniesieniu do osób przebywających w instytucji DPS oraz w środowisku w roku 2024

Wykres : Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Sawin

Wykres 6. Porównanie wydatków na usługi opiekuńcze w odniesieniu do osób przebywających w instytucji DPS oraz w środowisku w roku 2025.

Wykres : Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Sawin

Z wyżej przedstawionych wykresów wynika, że roczny średni koszt usług opiekuńczych realizowanych w środowisku lokalnym na jedną osobę jest dwukrotnie mniejszy w porównaniu do rocznego średniego kosztu ponoszonego na jedną osobę umieszczoną w DPS.

4. DIAGNOZA POTRZEB WYBRANYCH GRUP DOCELOWYCH W PODZIALE NA OBSZARY WSPARCIA

Diagnoza obszaru rozwoju usług społecznych została opracowana w oparciu o dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sawinie. Jest to instytucja wspierająca osoby i rodziny w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, działająca na rzecz mieszkańców Gminy Sawin. Celem diagnozy jest określenie skali oraz charakteru problemów społecznych, a także wskazanie obszarów wymagających dalszego rozwoju usług społecznych.

4.1 Rodziny i dzieci

Rodziny z dziećmi stanowią jedną z kluczowych grup korzystających ze wsparcia społecznego w Gminie Sawin. Wśród części rodzin występują trudności w prawidłowym funkcjonowaniu, wynikające m.in. z problemów opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwa, bezrobocia, problemów zdrowotnych, uzależnień czy występowania przemocy domowej. Problemy te mogą negatywnie wpływać na rozwój dzieci i młodzieży, dlatego istotne jest zapewnienie odpowiedniego wsparcia rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej. Na terenie Gminy Sawin funkcjonuje system wsparcia rodzin, który obejmuje działania podejmowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie, placówki oświatowe, Świetlice Socjoterapeutyczną oraz inne podmioty działające na rzecz dzieci i rodzin. Jedną z ważnych form wsparcia jest praca socjalna oraz pomoc finansowa i rzeczowa kierowana do rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej. Z danych Ośrodka wynika, że ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w roku 2024 wynosi 113 rodzin natomiast w roku 2025 wynosi 103 rodzin.

Na terenie Gminy Sawin pracę z rodziną koordynuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie. Ośrodek pracuje z rodzinami mającymi

trudności opiekuńczo-wychowawcze. Pracę z rodziną w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sawinie poza asystentem rodziny prowadzą wszyscy pracownicy socjalni, którzy współpracują z rodzinami objętymi wsparciem asystenta rodziny, ale również z tymi rodzinami, które nie wymagały tej pomocy. Na bieżąco prowadzony jest monitoring dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez współpracę pracownika socjalnego z asystentem rodziny, kuratorem zawodowym, społecznym, dzielnicowym. Wsparcie dziecka i rodziny w środowisku opiera się na prowadzonej z rodziną pracy socjalnej, a także innych wzmacniających i wspierających formach pomocy. Pracownicy socjalny GOPS w Sawinie korzystają w pracy z takich instrumentów jak: poradnictwo specjalistyczne, oraz współpraca z podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz wspierania rodziny .

Na terenie Gminy Sawin realizowane są następujące usługi na rzecz rodzin z dziećmi:

1) Asystent rodziny;
2) Wieloletni rządowy pogram Posiłek w szkole i w domu na lata 2024 – 2028;
3) Karta Dużej Rodziny;
4) Poradnictwo specjalistyczne;
5) Świetlica Socjoterapeutyczna;
5) Punkt konsultacyjno – informacyjny ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy domowej.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Jedną z przyczyn korzystania z pomocy Ośrodka jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która łączy się z innymi dysfunkcjami, tj.

niepełną strukturą rodziny, wielodzietnością, uzależnieniami, niepełnosprawnością, chorobą itp.

W 2024 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało ogółem 113 rodzin, w tym 16 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, natomiast w 2025 roku ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało ogółem 103 rodziny, w tym 16 rodzin z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Istotnym elementem systemu wsparcia rodzin jest praca asystenta rodziny, którego zadaniem jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Asystent rodziny jest profesją w systemie wspierania rodziny, wprowadzoną ustawą o wspieraniu rodziny, której cechami charakterystycznymi są kompleksowe działania podejmowane wobec rodziny i polegające przede wszystkim na towarzyszeniu rodzinie, z zachowaniem profesjonalnych relacji, w pokonywaniu trudności, poprawie funkcjonowania i zmianie niekorzystnych dla rodziny sytuacji kryzysowych. Według danych statystycznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sawinie w 2024 roku wsparciem asystenta rodziny objęto 7 rodzin, w których wychowywało się 13 dzieci. W 2025 roku wsparciem asystenta rodziny objęte były 6 rodzin, w których wychowywało się 10 dzieci. W jednej rodzinie asystent prowadził monitorowanie funkcjonowania rodziny polegające na regularnych wizytach w miejscu zamieszkania.

Na rzecz dzieci i młodzieży realizowany jest także rządowy program "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2024-2028, którego celem jest zapewnienie pełnowartościowego ciepłego posiłku w formie pełnego obiadu dzieciom uczęszczających do placówek oświatowych oraz osobom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Program ten przyczynia się do poprawy warunków życia rodzin oraz wspiera prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży. W 2024 roku z tej formy wsparcia skorzystało 46 dzieci (liczba świadczeń w ciągu roku to

4850 posiłków), 7 dzieci skorzystało z pomocy w postaci posiłku bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego na wniosek dyrektora szkoły. Natomiast w 2025 roku pomocą objęto 51 dzieci (liczba świadczeń w ciągu roku to 5039 posiłków), 4 dzieci (liczba posiłków - 551) otrzymało pomoc w postaci posiłku bez przeprowadzania wywiadu środowiskowego na wniosek dyrektora szkoły.

Na terenie Gminy Sawin realizowany jest program: Karta Dużej Rodziny, który ma na celu wzmocnienia jej kondycji, poprawę warunków życia dużych rodzin, zwiększanie szans rozwojowych i życiowych dzieci i młodzieży wychowującej się w dużych rodzinach oraz wspieranie dużych rodzin i kształtowanie ich pozytywnego wizerunku. W Gminie Sawin uprawnionych do Karty Dużej Rodziny jest 1024 mieszkańców; 297 rodzin. W 2024 roku wydano 77 rodzinom wielodzietnym Kart Dużej Rodziny, natomiast w roku 2025 70 rodzinom wielodzietnym. Karta Dużej Rodziny to system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin 3+zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych. Jej posiadacze mają możliwość korzystania ze zniżek w różnych podmiotach: z ofert instytucji kultury, ośrodków rekreacyjnych czy księgarni na terenie całego kraju. Posiadanie Karty ułatwia więc dużym rodzinom dostęp do rekreacji oraz obniża koszty codziennego życia.

Ważną rolę w systemie wsparcia dzieci i rodzin odgrywa Świetlica Socjoterapeutyczna w Sawinie, która zapewnia zarówno opiekę, konsultacje dla rodziców oraz realizuje program socjoterapeutyczny, a także programy profilaktyczne. W placówce prowadzone są zajęcia dla dzieci rozwijające i wspomagające ich rozwój.

Na terenie Gminy Sawin funkcjonuje Punkt Konsultacyjny, który świadczy usługi w zakresie poradnictwa specjalistycznego, terapeutycznego i konsultacji. Celem działalności ww. punktu jest zdiagnozowanie problemów osób w zakresie uzależnień i przemocy, zaplanowanie pomocy oraz udzielenie wsparcia ww. osobom i członkom ich rodzin. W Punkcie konsultacyjno- informacyjnym

udzielana jest pomoc przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje potrzebne do zdiagnozowania problemów klienta i jego rodziny w celu realizacji kompleksowej pomocy w zakresie:

- pomocy w podjęciu leczenia i terapii,
- wsparcia i porady,
- motywacji do zmiany,
- pomocy po leczeniu odwykowym,
- wsparcia w sytuacji przemocy.

Placówki Oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Sawin oprócz realizacji funkcji edukacyjnej prowadzą również działania wychowawcze, profilaktyczne oraz wspierające rozwój dzieci i młodzieży. W placówkach organizowana jest pomoc psychologiczno-pedagogiczna, zajęcia wyrównawcze oraz różnego rodzaju działania profilaktyczne mające na celu przeciwdziałanie uzależnieniom, przemocy oraz innym zjawiskom problemowym.

Zgodnie z ustawą o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej z dnia 5 sierpnia 2015r. (Dz.U. z 2026, poz. 44) rodziny objęte pomocą i wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sawinie mają możliwość korzystania z nieodpłatnej pomocy prawnej zorganizowanej w punkcie zorganizowanym w Urzędzie Gminy Sawin.

4.2 Osoby starsze

W Gminie Sawin zjawisko starzenia się społeczeństwa postępuje, co potwierdzają oficjalne dane demograficzne wskazujące na postępujący spadek liczby ludności oraz niekorzystne zmiany w strukturze wiekowej lokalnej społeczności. Starość często wiąże się zmniejszoną aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako grupy społecznej. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają wsparcia i opieki.

Osoby starsze zmagają się z wieloma zauważalnymi problemami takimi jak: wykluczenie społeczne i samotność osób starszych, ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i usług rehabilitacyjnych, a także brak transportu dostosowanego do indywidualnych potrzeb osób starszych osób z niepełnosprawnością. Dynamiczne zmiany w strukturze ludności stanowią istotne wyzwania, dla lokalnej polityki społecznej, powodując m.in. zwiększone zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Rośnie konieczność rozwijania opieki długoterminowej, wsparcia pielęgniarskiego i rehabilitacyjnego.

W celu wsparcia osób starszych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie organizuje i świadczy niżej wymienione działania:

1) Usługi sąsiedzkie w miejscu zamieszkania;
2) Kierowanie do domów pomocy społecznej;
3) Kierowanie do Dziennego Domu Senior+ „Przytań” w Sawinie;
4) Praca socjalna.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Na terenie Gminy Sawin nie funkcjonuje Dom Pomocy Społecznej, dlatego osoby potrzebujące tego rodzaju wsparcia są umieszczane w domach pomocy społecznej poza terenem gminy. W roku 2025 roku w domach pomocy społecznej przebywało łącznie 6 mieszkańców z terenu Gminy Sawin, koszty ponoszone za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej stale rosną. Ponadto należy zaznaczyć, że Ośrodek prowadzi aktywne działania w celu kierowania osób do Zakładów Opiekuńczo – Leczniczych, których stan zdrowia wymaga całodobowej opieki i nie przekraczają 40 pkt skali Barthel. W ostatnich latach w Gminie Sawin przybywa osób starszych i z niepełnosprawnościami, które wymagają opieki.

Jednym z bardzo istotnych zadań realizowanych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Sawinie jest świadczenie usług w formie pracy socjalnej, rozumianej jako działalność zawodową, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz na tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna z osobami starszymi polega na wsparciu seniorów w samodzielnym funkcjonowaniu w ich środowisku, przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu oraz zapewnieniu im bezpieczeństwa. Działania te obejmują pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, organizację wsparcia opiekuńczego, a także aktywizację społeczną i przeciwdziałanie samotności. Główne formy wsparcia realizowane przez pracowników socjalnych to:

- diagnoza potrzeb,
- rozpoznanie sytuacji bytowej, zdrowotnej i rodzinnej seniora, pomoc w organizacji opieki (usług opiekuńczych w domu), skierowanie do Domu Pomocy Społecznej,
- wsparcie materialne i finansowe,
- pomoc w ubieganiu się o świadczenia (np. zasiłki stałe, zasiłki celowe) oraz dodatki mieszkaniowe,
- doradztwo i pośrednictwo,
- pomoc w kontaktach z urzędami, placówkami służby zdrowia czy instytucjami sądowymi (np. przy wypełnianiu dokumentów, wnioskowaniu o orzeczenie o stopniu niepełnosprawności),
- interwencja kryzysowa,
- reagowanie w przypadkach przemocy, zaniedbania lub nagłego pogorszenia stanu zdrowia i przeciwdziałanie samotności.

Zadania te mają na celu poprawę jakości życia seniorów i umożliwienie im godnego starzenia się we własnym domu tak długo, jak to możliwe.

Na terenie Gminy Sawin od stycznia 2019 roku funkcjonuje Dzienny Dom Senior + w Sawinie utworzony w ramach Programu Wieloletniego „SENIOR+" na lata 2015-2020. Placówka posiada 15 miejsc statutowych. Rotacyjnie z zajęć placówki korzysta większa liczba osób. Podstawowym celem przedmiotowego zadania jest integracja i wspieranie aktywności osób starszych w wieku 60+ będących mieszkańcami Gminy Sawin, a przede wszystkim poprawa jakości ich życia. W ramach zajęć realizowane są usługi socjalne, usługi edukacyjne, usługi kulturalno-oświatowe, usługi sportowo - rekreacyjne, usługi aktywizujące społecznie. Realizacja powyższego zadania umożliwia atrakcyjne spędzanie czasu wolnego i rozwój zainteresowań, a także przeciwdziała izolacji i wykluczeniu społecznemu najstarszym mieszkańcom gminy.

4.3 Osoby z niepełnoprawnością

Osoby z niepełnosprawnością stanowią istotną grupę wymagającą wsparcia w zakresie dostępu do usług społecznych, zdrowotnych oraz działań umożliwiających aktywne uczestnictwo w życiu społecznym. Niepełnosprawność może powodować ograniczenia w samodzielnym funkcjonowaniu, wykonywaniu codziennych czynności, podejmowaniu aktywności zawodowej oraz w pełnym uczestnictwie w życiu społecznym i kulturalnym. Wsparcia często wymagają również członkowie rodzin oraz opiekunowie osób z niepełnosprawnościami, którzy na co dzień sprawują nad nimi opiekę. Na terenie Gminy Sawin osoby z niepełnosprawnościami mogą korzystać z różnych form wsparcia realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie oraz placówki wsparcia dziennego: Środowiskowy Dom Samopomocy i Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie. Ważnym kierunkiem rozwoju jest wprowadzenie mieszkań wspomaganych i treningowych, które umożliwią osobom z niepełnosprawnością ćwiczenie codziennej samodzielności, naukę nowych

zachowań i przygotowanie do życia usamodzielnionego. Tego typu wsparcie pozwala ograniczyć konieczność kierowania osób do całodobowych placówek opieki, wpisując się w strategię deinstytucjonalizacji usług społecznych i umożliwiając funkcjonowanie w naturalnym środowisku lokalnym przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa i kompleksowej pomocy. Rozwój usług środowiskowych, wsparcia asystenckiego oraz mieszkań wspomaganych i treningowych w Gminie Sawin ma na celu zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnością, poprawę jakości ich życia oraz wzmocnienie lokalnego systemu wsparcia społecznego w zgodzie z polityką deinstytucjonalizacji

4.4 Osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Kolejną z grup wymagających wsparcia są osoby znajdujące się w kryzysie zdrowia psychicznego. Zgodnie z definicją zawartą w podręczniku deinstytucjonalizacji osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, można rozumieć jako osoby dorosłe, które doświadczają:

- zaburzeń psychicznych (m.in.: osoby z depresją, zaburzeniami lękowymi, schizofrenią, chorobą dwubiegunową, zaburzeniem osobowości, zaburzeniem żywienia),

- niepełnosprawności intelektualnej (w stopniu lekkim i średnim). Wyklucza się jednak niepełnosprawność spowodowaną otępieniem (choroba Alzheimera),

- uzależnień.

W Polsce problem zdrowia psychicznego staje się coraz bardziej powszechny. Z danych wynika, że liczba osób zmagających się z różnymi formami zaburzeń psychicznych stale rośnie. Depresja, zaburzenia lękowe i schizofrenia są najczęściej diagnozowanymi chorobami. Istniejące dane podkreślają potrzebę zwiększenia świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego oraz dostępu do odpowiedniej opieki i wsparcia dla osób dotkniętych tymi

problemami. Należy również zwrócić uwagę na problematykę uzależnień, które utrudniają prawidłowe funkcjonowanie psychiczne, fizyczne i społeczne. Niejednokrotnie prowadzi nie tylko do utraty zdrowia, ale także do wykluczenia społecznego, przestępczości oraz problemów i dysfunkcji w rodzinie. Znaczącą grupą osób stanowią osoby nadużywające alkoholu, ale uzależnienie u nich nie zostało zdiagnozowane. Statystyki ogólnokrajowe i regionalne wskazują, że rośnie liczba osób doświadczających uzależnień behawioralnych, tj.: zaburzeń uprawiania hazardu, zespołu uzależnienia od internetu oraz innych zachowań kompulsywnych – w szkołach szczególnie niebezpieczne są e-uzależnienia, które często przeradzają się w cyberprzemoc.

4.5 Osoby w kryzysie bezdomności

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej podaje definicję osoby bezdomnej, jest to „osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowana na pobyt stały w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania”. Zjawisko bezdomności dotyka również Gminę Sawina, choć statystycznie występuje w mniejszym stopniu niż w większych ośrodkach miejskich. Głównymi przyczynami problemu są najczęściej uzależnienia (np. od alkoholu), konflikty rodzinne oraz sytuacje losowe. W razie zaistnienia potrzeby pomocy osobom bezdomnym Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie kieruje osoby na podstawie porozumienia do Schroniska dla Osób Bezdomnych MARKOT w Chełmie ul. Kąpieliskowa 28, oraz do Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Chełmskie z siedzibą w Chełmie przy ul. Wołyńskiej 69. W 2024 roku z tej formy pomocy skorzystała jedna osoba i w roku 2025 jedna osoba.

5. PLAN ROZWOJU USŁUG SPOŁECZNYCH

Zidentyfikowane potrzeby mieszkańców Gminy Sawin oraz wyzwania, z jakimi mierzą się lokalne instytucje, posłużyły jako fundament do opracowania Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026–2030.

Głównym celem Planu jest: Zapewnienie kompleksowego systemu usług społecznych w Gminie Sawin dostosowanego do rzeczywistych potrzeb mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem wsparcia osób starszych, z niepełnosprawnościami, w kryzysie psychicznym, bezdomnych oraz rodzin i dzieci. Realizacja celu głównego będzie możliwa dzięki wdrożeniu celów szczegółowych, opracowanych z myślą o konkretnych grupach odbiorców wsparcia. Dla każdego z działań określono planowany okres realizacji, podmioty odpowiedzialne za wdrożenie oraz możliwe źródła finansowania.

OBSZAR I **RODZINA I DZIECI**			
Cel szczegółowy: Wzmacnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodzin, wsparcie w sytuacjach kryzysowych oraz zwiększanie jakości i dostępności usług świadczonych na rzecz rodzin i dzieci.			
Działania	**Okres realizacji**	**Podmioty odpowiedzialne**	**Źródło finansowania**
1.Wsparcie rodzin z dziećmi, w szczególności	2026-2030	GOPS Sawin, Placówki	Środki z budżetu gminy,

przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych poprzez m.in. pracę socjalną, pomoc asystenta rodziny, działania edukacyjne. 2. Zapewnienie specjalistycznej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz kryzysu poprzez m.in. poradnictwo specjalistyczne i interwencję kryzysową. 3. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla rodziców w zakresie rozwijania kompetencji rodzicielskich ze szczególnym uwzględnieniem umiejętności opiekuńczo – wychowawczych 4. Rozwój usług na rzecz osób i rodzin w zakresie rozwoju ich zainteresowań, aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, edukacyjnej, a także organizacji		oświatowe i kulturalne. Świetlica Socjoterapeutyczna, GKRPA, Organizacje pozarządowe, Placówki Oświatowe	budżetu państwa, programy rządowe, środki z Unii Europejskiej

czasu wolnego. 5. Rozwój usług rzemieślniczych ginących zawodów.			
OBSZAR II **OSOBY STARSZE**			
Cel szczegółowy: Kompleksowe wsparcie osób starszych w zakresie bezpiecznego i samodzielnego funkcjonowania we własnym środowisku poprzez rozwój usług opiekuńczych, sąsiedzkich, mobilnych, transportu i działań przeciwdziałających osamotnieniu.			
1.Rozwój wsparcia usług świadczonych w miejscu zamieszkania, tj. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, usług sąsiedzkich, usług asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością.	2026-2030	GOPS Sawin, Środowiskowy Dom Samopomocy w Sawinie; Dzienny Dom „Senior +”„Przystań”	Środki z budżetu gminy, budżetu państwa, programy rządowe, środki z Unii Europejskiej

2. Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin i osób sprawujących funkcję opiekuna faktycznego osoby starszej, m.in. szkolenia dla opiekunów nieformalnych, poradnictwo specjalistyczne, w tym psychologiczne, prawne i rodzinne, a także wsparcie informacyjne. 3. Rozwój dostępnego transportu dla osób starszych i o ograniczonej mobilności. 4.Rozwój działań przeciwdziałających samotności i izolacji oraz wspierające aktywność społeczną seniorów w istniejących lokalnych przestrzeniach i ośrodkach wsparcia.		w Sawinie; Związek Emerytów i Rencistów; Koła Gospodyń Wiejskich; Organizacje pozarządowe, Spółdzielnie Socjalne,	
OBSZAR III **OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ**			

Cel szczegółowy: Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością oraz wzmocnienie wsparcia dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością.			
1. Wsparcie osób z niepełnosprawnością poprzez rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania zapewniających codzienną pomoc (usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne, usługi asystenckie, usługi sąsiedzkie). Kierowanie do placówek wsparcia. 2. Rozwój usług społecznych na rzecz rodzin i osób sprawujących funkcję opiekuna osoby z niepełnosprawnościami m.in. szkolenia dla opiekunów nieformalnych, poradnictwo specjalistyczne, wsparcie informacyjne i edukacyjne, opieka wytchnieniowa.	2026-2030	GOPS Sawin, Środowiskowy Dom Samopomocy w Sawinie. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie, Ośrodek Szkolno Wychowawczy „Lawendowe Wzgórze” w Sawinie Organizacje pozarządowe	Środki z budżetu gminy, budżetu państwa, programy rządowe, środki z Unii Europejskiej, PFRON

3. Rozwój dostępnego transportu do usług społecznych, zdrowotnych, rehabilitacyjnych i aktywizujących. 4. Podnoszenie świadomości na temat potrzeb osób z niepełnosprawnością poprzez tworzenie miejsc spotkań, organizowanie zajęć i wydarzeń. 5. Rozwój działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu poprzez wsparcie w istniejących ośrodkach wsparcia. 6. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do mieszkań wspomaganych i treningowych poprzez dostosowanie infrastruktury mieszkaniowej do indywidualnych potrzeb oraz likwidacja barier architektonicznych, technicznych i funkcjonalnych.			

OBSZAR IV **OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO**			
Cel szczegółowy: Stworzenie spójnego systemu wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, zapewniającego dostęp do usług pomocowych, terapeutycznych i środowiskowych.			
1.Wsparcie osób poprzez rozwój usług w miejscu zamieszkania, szczególnie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznym. Wspieranie rodzin i opiekunów osób doświadczających kryzysu psychicznego. 2. Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych w społeczności lokalnej, mających na celu zwiększenie świadomości w zakresie zdrowia psychicznego, przeciwdziałania	2026-2030	GOPS Sawin, Środowiskowy Dom Samopomocy w Sawinie. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Sawinie, Punkt Konsultacyjny w Sawinie, Organizacje pozarządowe, Centrum Zdrowia Psychicznego w Chełmie	Środki z budżetu gminy, budżetu państwa, programy rządowe, środki z Unii Europejskiej, PFRON

uzależnieniom, przemocy, stygmatyzacji i włączanie społeczne osób z doświadczeniem kryzysów psychicznych. 3. Zapewnienie dostępu do pomocy specjalistycznej, tj. poradnictwa i usług terapeutycznych, które pomagają w radzeniu sobie z problemami zdrowia psychicznego i traumą poprzez rozszerzenie oferty już istniejących form wsparcia w gminie oraz kierowanie do ośrodków wsparcia na terenie gminy. 4. Realizacja programów profilaktycznych w obszarze uzależnień od substancji psychoaktywnych i uzależnień behawioralnych, a także w zakresie zachowań ryzykownych, agresji oraz cyberprzemocy.			

5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi specjalizującymi się w pomocy osobom w kryzysie zdrowia psychicznego.			
OBSZAR V **OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI**			
Cel szczegółowy: Zapewnienie schronienia i pomocy osobom w kryzysie bezdomności			
1. Wczesne rozpoznawanie zagrożenia utratą miejsca zamieszkania poprzez prowadzenie pracy socjalnej i poradnictwa. 2. Kontynuacja współpracy ze schroniskami dla osób bezdomnych, w tym dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczym.	2026-2030	GOPS Sawin; Gmina Sawin Posterunek Policji w Sawinie Organizacje pozarządowe	Środki z budżetu gminy

7. SYSTEM MONITOROWANIA

Monitoring wskaźników przypisanych do poszczególnych obszarów wsparcia będzie prowadzony na bieżąco. Za monitoring Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2030 dla Gminy Sawin odpowiedzialny będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sawinie. Bieżące monitorowanie umożliwi modyfikowanie dotychczasowych oraz planowanie dalszych działań na rzecz procesu deinstytucjonalizacji. Na koniec obowiązywania Lokalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji na lata 2026-2030 w Gminie Sawin zostanie opracowany raport jego realizacji, który zostanie przedłożony Wójtowi Gminy Sawin oraz Radzie Gminy Sawin.

Wskaźniki monitoringu w podziale na obszary wsparcia

RODZINY I DZIECI		
Lp.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
1.	Wzmacnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodzin, wsparcie w sytuacjach kryzysowych oraz zwiększanie jakości i dostępności usług świadczonych na rzecz rodzin i dzieci.	1. Liczba rodzin i osób w rodzinach objętych pracą socjalną. 2. Liczba rodzin objętych wsparciem w ramach usług asystenta rodziny. 3. Liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym.

		5. Liczba działań na rzecz rodzin i dzieci.
OSOBY STARSZE		
Lp.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
2.	Kompleksowe wsparcie osób starszych w zakresie bezpiecznego i samodzielnego funkcjonowania we własnym środowisku poprzez rozwój usług opiekuńczych, sąsiedzkich, mobilnych, transportu i działań przeciwdziałających osamotnieniu.	1. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi usługami sąsiedzkimi, asystentura. 2. Liczba funkcjonujących dziennych form pobytu dla osób starszych. 3. Liczba uczestników dziennych form pobytu dla osób starszych. 4. Liczba zrealizowanych usług w ramach wprowadzenia usługi transportu dla seniorów do placówek medycznych, rehabilitacyjnych,itp. 5.Liczba osób objętych szkoleniami dla opiekunów osób starszych,poradnictwem specjalistycznym, w tym psychologicznym, prawnym,rodzinnym, informacyjnym.

OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ		
Lp.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
3.	Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnością oraz wzmocnienie wsparcia dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnością. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do mieszkań wspomaganych i treningowych poprzez dostosowanie infrastruktury mieszkaniowej do indywidualnych potrzeb oraz likwidacja barier architektonicznych, technicznych i funkcjonalnych.	1. Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi. 2. Liczba osób objętych usługami asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej. 3. Liczba uczestników dziennych form pobytu dla osób z niepełnosprawnością. 4. Liczba osób z niepełnosprawnością objętych aktywizacją zawodową. 5. Liczba utworzonych lub zaadoptowanych mieszkań wspomaganych i treningowych.
OSOBY W KRYZYSIE ZDROWIA PSYCHICZNEGO		
Lp.	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika

4.	Stworzenie spójnego systemu wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego, zapewniającego dostęp do usług pomocowych, terapeutycznych i środowiskowych.	1. Liczba osób w kryzysie zdrowia psychicznego, które skorzystały z usług. 2. Liczba osób korzystających z dziennych form pobytu i wsparcia dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego. 3. Liczba osób uczestniczących w formach aktywizacji społeczno- zawodowej dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.
OSOBY W KRYZYSIE BEZDOMNOŚCI		
LP	Cel szczegółowy	Nazwa wskaźnika
6.	Zapewnienie schronienia i pomocy osobom w kryzysie bezdomności.	1. Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i pomoc.

8. TABELE I WYKRESY

Tabele:

Tabela 1. Statystyka mieszkańców według wieku w latach 2023-2025

Tabela 2. Roczne całościowe wydatki na usługi społeczne w roku 2024 i 2025

Tabela 3. Porównanie wydatków na usługi instytucjonalne (DPS) i ośrodki wsparcia w środowisku lokalnym na lata 2024-2025

Tabela 4. Porównanie wydatków na usługi w odniesieniu do osób przebywających w instytucji DPS i środowisku w roku 2024-2025

Wykresy:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Gminy Sawin Sawin według wieku w latach 2023-2025

Wykres 2. Przyrost naturalny w Gminie Sawin w latach 2023-2025

Wykres 3. Roczne całościowe wydatki na usługi społeczne w roku 2024 i 2025

Wykres 4. Porównanie wydatków na usługi instytucjonalne (DPS) i w środowisku w latach
2024-2025

Wykres 5. Porównanie wydatków na usługi opiekuńcze w odniesieniu do osób przebywających w instytucji DPS oraz w środowisku w roku 2024

Wykres. 6 Porównanie wydatków na usługi opiekuńcze w odniesieniu do osób przebywających DPS oraz w środowisku w roku 2025